

MURASZOMBAT ÉS VIDÉKE

Gazdasági és társadalmi hetilap.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési ár:
Egész évre 3 frt. Félévre 1 frt 50 kr. — A gazd. főkegyelet tagjainak: egész évre 2 frt, félévre 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.
Előfizetési pénzek és reklámok a kiadóhivatalhoz intézendők.

Szerkesztői és kiadói:
A muraszombati gazd. főkegyelet.
A szerkesztésért felelős:
TAKÁCS R. ISTVÁN, e. titkár.

Kéziratok, levelek s egyéb szerkesztésigények a szerkesztőséghez küldendők.
Hirdetési díj: 1 hasábos petisors egyzeri hirdetésnél 40 kr. többszöri hirdetésnél soronként 6 kr. Bélyegdíj 30 kr.
Nyitlert petisorsa 25 kr.

Egy új szőlőbetegség.

A leg-obb olvasó előtt valószínűleg nem lesz ismerős a „black“-rot, a szőlő ezen veszedelmes betegsége, melylyel Amerika a vén Európát Franciaország közvetítésével néhány évvel ezelőtt megajándékozta. Nálunk, szintúgy Ausztriában még nem észlelte magát be, de a mai rapid közlekedésnél belátható az idő, melyben Európa minden börtörme orszaga keyntelen lesz vele számolni.

Azon feltevésből kiindulva, hogy nem árt, ha előre birunk róla némi értesítéssel, véltm időszerűnek, járásunk közönségét vele nemileg megismertetni; annál inkább miután a „black“-rot szakembereinket, szintúgy kormányunkat jelenleg nagyban foglalkoztatja. Természetesen csak mint külföldi bajjal fogok foglalkozni, melylyel megbírköznünk még nem kell.

Hogy a black rot mennyire lehet káros, arra nézve legyen szabad néhány külföldi adatot felhoznom. Amerikában Andrew Fuller állítása szerint a black-rot Cucumati és Ohio szőlőben több kárt okoz, mint minden más baj öszevéve. Viala a francia kormány által az Egyesült-Államokba küldetvén, a következően nyilatkozik: „A black rot az Egyesült-Államok határozottan legveszélyesebb szőlőbetegsége. Eddig nem ismerem más bajt, mely néhány nap alatt képes volna oly károkat okozni, mint a black rot. Az amerikaiak ezen betegség miatt sok helyen — filokszereamentes (immura) homoktalajon is — teljesen felhagyták az európai szőlő kultiválását és visszatértek saját csekély értékű fajaihoz. Megkísérlették a keresztezést az európai szőlővel, de az így nyert bastardok szintén elvesztették termésüket. Most már csak olya-

nokat kereszteznek, melyek ellentállanak a black-rotnak, pl a Vitis Vinsecomut a V. Rupestrissel. Louisiana, Georgia, Alabama stb. államokban már csak V. rotundifolia fajait (Thomas, Flowes, Tenderpuip) művelik. Mig például a Labruca fajai egy helyen ellentállanak, addig más helyen nem adnak termést. St.-Louis és Neosha, továbbá Maryland vidékein a black-rot az ottani szőlészek állítása szerint egyetlen szőlőfűrt sem kiméli meg kedvező időjárásban.“

Franciaországban a Lot, Tarn, Aveyron, Dorgue, Sorgues, Dourbie folyók mentén szőlők mind inficizálva vannak a black-rot által. Ezen szőlők átlag 50—90 százalékat termésüknek elvesztették. Mindez eléggé bizonyítja a betegség veszedelmes voltát.

A black rot ismeretét az amerikai és francia szakirodalomnak, továbbá az onnan hozott praeparatumokon tett tanulmányoknak köszönhetjük. Franciaországban először P. Viala és L. Ravaz foglalkoztak behatóan a betegséggel; munkájuk eredménye az 1885-ben megjelent értekezés „Le Black-Rot americain dans les vignobles francais.“ A black-rot leginkább a szőlőbogyókat lepi meg és pusztítja, de először mindig a leveleken észlelhető; nem kiméli azonban a kocsánt, a leveleyeket, a zöld hajtásokat sem. A peronosporával körülbelül egy időben május végén, június elején jelenik meg. Inkább a levelek szelén található, a hol a határozott körvonalú fekete képez, melyek a holt levél színével birnak, tehát világos barnák és csak ritkán törékenyek; nagyobbak a Sphaeloma ampelinum (fekete fenésedés) és kisebbek a peronospora okozta foltoknál. Átmérőjük 2—3 mm., ha több folt összefolyik, úgy több is, egész 2—3 cmtzig. A black-rot

foltok mindig a levél mindkét felén láthatók, hiányzik azonban a fehér lisztszerű bevonat a levél alsó felén, a mi a peronosporától élesen megkülönbözteti. — A legjellemzőbbek azonban a black-rotta azon fekete pontszerű képződmények, melyek a gomba fejlődésének bizonyos stádiumában, szabad szemmel még látható nagyságban a foltokon előtörnek.
(Vége következik.)

Hiveinek egy igaz hű pásztora.

Néhány napja mult, hogy az általánososan ismert bajor plebánus Kneipp Sebestyén Bécsben és Grácban nyilvános felolvasásokat tartott az ő világhírre jutott természeti gyógymodjáról.

Gyógyszerei nagyon olcsók, könnyen hozzáférhetőek a legszegényebb egyén is megszeresheti magának, a mennyiben azok csak hideg víz, növények (gyógyfűvek), egyszerű étekezésből és főleg rozskorpa kenyér élvezetéből állanak.

A leghatározottabban elítéli a sűr, thea és kávé élvezetét.

Legnagyobb felhőtlenést keltett az, hogy ezen kiváló férfi, kinek hazája Bajorország, tehát a sürgyártás őshazája, ezen két kiváló nagy német városban, hol a sűr urálja a helyzetet, annak élvezete ellen kikélni merészt, valóságos irtó háborút hirdetett a sörivásnak, annak semmi tulajdonosságát jónak el nem ismerte, sőt világsosan beigazolta annak az emberiségre való káros behatását, a mennyiben annak élvezete az emberi szervezetet meggyöngyíti, az elmét megtoptítja, a vér keringését lassítja, mert azt megfűtösi, szóval előmozdítja a sörivők korai elhalálzását.

Azon egyéneknek, akik jó, olcsó és tápláló ételmelet kívánnak, első sorban rozskorpból süttött kenyert ajánl, s ezen kenyérből, miután az megszarítottatott és megtörölett — ily módon készült lisztből főlt levest ajánl leginkább. Felemliti továbbá, hogy a mi eddigi életmodunk szerint a fő ételmi szernek, a kenyérnek való anyag javát háziállatainknak, a szarvasmarha és sertésnek adjuk s míg azok attól meghízának, addig mi emberek, kik rozslángból, vagy finom buzasiztból sü-

STARZÁR

A könnyelműség vége.

Irta: VITÉZ JÓZSEF

Senki többet? . . . harmadszor. A dob pergett és vége volt a kőyavetyének Sugár János házánál.

Az egyik evő erce, a másik meg amarra hordta azután sztrészt azokat az olcsó pénzen szerzett szép tölgyfa-butor darabokat, melyekre az ékesség-t, nem enny hanem véső rakta meg az egykori jobb időkben.

Sugár András, Sugár András! nem fordulsz meg szivén? Éért kaparthattál, ezért szerzhettél tehát! . . . , ezért tehettél az éjjelt is napallá, hogy János fiad meg gondoskodjék a koldusbotról, még a harmadik uokád számára is. Ej! ha ezt előre látod, tudom kikérted volna a nyakát még Janesi korában! . . . Legáltalább akkor, most nem állana egy gazdagi házad úgy, mint a zedett tőke . . .

I.

Rétalapon még a legkisebb gyermek is tudta, hogy nincs a faluban külön gazda Sugár Andrásnál. Mit elárult az idegeneknek is nyomban az a szép cserépszindes ház, mely oszlopos folyosójával, mint valami úri lak búz-kelkzett szarény társai közt. A tágas udvaron hemzsező szárnyasok nagy sokasága pedig szintén csak úgy

hirdető mindenki előtt a jómódot, mint az épület hátsó részeiben heverő szép számu labas jószág.

Nagyon hibázna ám azonban bárki is, ha azt gondolná, hogy e szép gazdaságba, mint kész fészekbe ült bele, csak apja után András gazda, vagy, hogy az csak egy magától termelt mostani helyen, mint eső után réten a gomba!

Ellenkezőleg! Sok szorgalom, még több fáradság és izzadás drága bére volt inkább az, melynek megszerzése alatt színtelenné vált András gazda haja és redő redőt váltott fel homlokán.

De, mint minden becsületes munka, úgy meg is hozta ez is áldott eredményét. Teremtett Sugár András számára a jóléten kívül falujában olyan tiszteletet, mely haláláig biztosítá részére a biróbotot.

Hogy e kis megkülönböztetés föl teltt egyszerű szivének, azt mondani is fölösleges. Főleg pedig az szerzett neki igaz örömet, mikor a vármegye urai meglátogva őt hivatalában, derek sége elismerésül megvergettek vállát, vagy megragozták munkától kérges tenyerét.

Műdezeket tudva és látva azt is hitte mindenki, hogy András gazda világi boldogságának pohara fenékig mézzel van töltve. Pedig hát ott settenkedett biz, abban is az a kis öröme, mely nélkül ily kevesen élők át e világi életet. Ha ezt nem mutogatta is mindenkinek, s ha derült volt is rendszeren homloka; bizalmasai előtt mégis nem egyszer nyílt meg a szíve, hogy panaszos hangokban ajkára csalja bánatát.

A bu-bánát e virágát pedig Sugár András élete kertjébe senki más nem ültette, mint az ő

egyetlen fia — János; kit a vásótság és rossz-ság úgy fogva tartott, mint a legyest a pókháló.

Kis korában még csak boldogultak úgy, ahogy vele; hanem mikor elérte a suhanék éveket, akkor már nem bírt vele sem otthon az apja, sem az iskolában tanítója. Ha néhanapján mutatott is valami javulást, csakhamar elpárolgott az megint belőle s aki ilyenkor bizott volna jóra térésben, bizony csak nádra támaszkodott volna.

Hogy mi módon is eshetett ily messze az alma fájától, azt nem foghatta meg a faluban senki, Sanda Pál, Sugárék egykori kocsisa kivételével, kit András gazda, cselédjei közül elbocsátott gazdája véslete miatt.

Ez volt az ugyanis, ki János fogékony szívéből gonosz példandása és beszédei által meggyeszt irtotta szülőkől odaültetett jó magot, másrésről elhittette oda a feslettség és elbizakodás csirait, melyek rossz gyümölcsüket ily korán kezdték azután teremni.

II.

Stól a zene és visszhangzik Rétalap utcájára a jókedv lármajától.

Vége a katonasorozásnak. A falu több legénynek kalapját nemzeti szalag díszíti. Az előjáróság nemcs bűszkeséggel beszélgeti, hogy a haza védelmére ő több dalias fiut adhatott, mint sok más kétszer oly népes község. Mindenkinél jobban látszott azonban örülni Sugár András, a falu érdemes birája, kinek széptermetű fia szintén az „alkalmas“-ak közt van.

Örömeinek főoka pedig nem más, mint az a hit, hogy most eltalálta végre az iskolát János számára.

Hirek és különfélek.

— **Ö felsége a király, Baross Gábor** elhalálása folytán a kereskedelmiügyi m. kir. miniszterium vezetésével ideiglenesen Wekerle Sándor m. kir. pénzügyminiszter bízta meg.

— **Gróf Batthyány Zsigmond** Ausztria és Németországban tett tanulmányjáról megérkezett.

— **Kovács Károly**, szombathelyi törvényészki bíró s neje néhány napig városunkban időzött.

— **Egyszerre két kimagasló alakja** a magyar szabadságharcnak költözött át a boldogabb hazába, Klapka György, Komárom várának védője, 1848—49-iki honvédtábornok és f. hó 18-án pedig Teleky Sándor gróf, ezredes szendrői jobbjára. Legyen nekik könnyű a föld!

— **Válasza vasutügyi végrehajtó biznyilatkozata.** „Az alairók a vasutügyi v. bizottságról teljes és feltétlen bizalmunknak adtak a jelet.” Ezt írtuk e lap 18. számában s a bizalom fejében csak egyet kértünk: felvilágosítást a vasuti kérdés jelenlegi stadiumáról, különösen azon oldalról, mért szükséges az újabb gyűjtés, ha az annak idején mindenfelé hangoztatott ígéretek által a vasut biztosítva lett. A t. bizottság e felszólalást szörnyű megülkötéssel fogadta, sőt oda pingált magának a „gyanúsítás” képeben az ördögöt, mint a mely vérszelyes-öztellen működését. Sajnáljuk, ha a t. bizottság ott is ördögöt lát, a hol nincsen; s közleményünköl olyast olvas ki, amit mi sem gondolhatunk, sem nem írtunk. A v. bizottság azon szög hangzása, de keveset mondó nyilatkozataira; hogy az újabb gyűjtés az előleges számításait a beérkezett költségvetés szerint tetemesen túlhaladva különbözet fedezésére történnek” utalunk e lap legutóbbi számában megjelent nyilatkozataikra. Sajtóságos sorsa van ennek a mi vasutunknak. Majd azt mondják róla, hogy a mérnök dróka, költségvetést csinált, melyen nem tudjuk megkora megtakarítások lesznek eszközölhetők, majd meg azt, hogy ime a itt a mérnök számitása, tessék annyit összehozni, vagy nem lesz vasutat. Igenis így beszélni s írni nem lehet azoknak, akik valakit „visszautasítanak” akarnak, mert különben a visszatartás csak olyan bodzafapuska, melytől a legfelénkebb veréb sem ijed meg. Legkönyvebb visszautasítással feladni, de sokkal nehezebb bizonyítani, különösen, ha valaki azt akarja kimutatni, hogy ezelfől felvével készírtető még volt, ma pedig már ott. Egyébiránt szives kijelentjük, hogy a t. v. bizottságot gyanúsítani eszünk ágában sem iránt, sőt régi bizalmilag ügybizog működése iránt még most sem ingott meg, amikor jogos kérdéseink elől egy nagyhangra nyilatkozat repedezett falai mögé vonult a helyett, hogy részletes és számokkal megokolt felvilágosítást nyújtott volna.

Több érdeklődő aláíró.

(Ezen válaszalaz a vasutunk ügyében létrejött polemikát befejeztünk tekintni a *lapjelölési bizottság*.)

— **Czigány-haramiák.** Sinder László nagykanizsai csendőrhadnagy vezetése alatt az itt Muraszombatban összpontosított csendőrség jó időre megtisztította vidékünket a czigányoktól, a

anya minden kérése ellenére, eljegyezte magának feleségül a falu egyik legzifrábban öltözött, de a dologtól legjobban félt leányát, Pörge Katiót. Most aztán ketten miveltek azt, mit előbb János maga végzett: fogyasztott a vagyont könnyelmű lélekkel, mely pusztult és veszett is napról-napra, akár csak a jég tavaszszal, mely végre az utolsó maradéka is füstöt vetett a dobszóra.

Nem is csodálkozott senki, hogy a bánatos édes anya ez utolsó megpróbáltatást már nem tudta elviselni és solase ket fel többé betegágyából.

III.

Rétalap utcájára ismét lármától neszes. Az emberek belkendezve szaladgálnak ide s tova és borzadályos beszélők egymásnak azt a szörnyű büntényt, mely békés falucsukjuk régi jó hírnevén moskott ejtett. Gyilkos támadt közöttük. A kiömlött vér, a falu egykori első gazdája fiának, Sugár Jánosnak fezeit szennyezte be, ki régi cimborájaként, testi-lelki romlásának okozóját, Sarda Pált, erős dulakodás közben a korcsában lezsurta.

Idáig jutott tehát János azon sikamlós lejtőn, melyre a rossz társak vitték; itt aztán, amit kereste, meg is nyílt számára a börtön ajtaja, hogy koporsója bezártig háta mögött csukva maradjon.

Apátlan árvaságra jutott gyermekeit pedig, kikre a hajdani szép vagyunk nemcsak romjai, de mocskotal név se maradt, most a község jószívű népe gondozza és nyomorult sorukát, mint into példát hozzák fel gyermekeik előtt a szülők, midőn azok szavukra hajtani és a rossz társaktól őrizkedni nem akarnak.

társadalom e rákfenéjétől. 34 czigányt (egy-két fehérczigányjal együtt) talált bünyösnek, 14 czigánytót s 1 ferfit pedig bünyösséggel és bádarsággal vádol. Kik jól szervezett bandákban baragolták Stajersgori és részét, Vasvár- s Zavar megye delnyugoti s Horvátország jó részét. A befogottakra eddig rabizonyult: 1 rablógylkos, 5 rablós, 7 betöréssé lopás. Ezek közül öt betöréssé lopás bünyösséssel, valamint a 15 bünyösséggel s orgadzsággal vádolt bünyös a helybeli bíróságnak lett átadva, a többi főbűnösökkel Sándor csendőrhadnagya Alsó-Lendva felé vette utját, ahol még több büntényt vél általuk felfedezni azután N.-Kanizsán adja át az illetékes bíróságnak. A közönség eskús hatáival adozhat a csendőrség s annak derék betörőinek kitartó munkásságáért. Váglól tolyman megengedve egyet-mást a vizsgálót tolymából a nyilvánosság elé hozni: Volt a czigánybandának rendes révészük, akik öket éjnek idején a Murán szállította át, a leleményes cinkosaiak rufészen idegen csolnakkal használt, nehogy rajójún a csendőrhadnagyt bünyösséggel s öt ölvenya ezen igen jövedelmező kecskatorrásról. No de addig jár a korszak a kultra mint egy-zer csak előírta, ő is addig szállította a lopott portékát meg rajt vezetett. A czigányk még most is csolnakkal meg hívták maguk közt. De volt nekik rendes fiakkoruk is, ki természetesen illő osztalék mellől szállítottak rablúknak színhelyre. A rabló bandát egy már előre kijelölt helyen felvette koczijára, kik a kocsi aljára felköték s azután ponyvával terítette le öket, amire szalmát szénát rakott s egész ártatlan pófalv egy fél hajtott a legnevesebb községnek, nem egyszer egész illdelmesen közbent az ejjeli csendőrhadnagynak. Elvették munka után ismét felvezette a már arva felszaporodott terhet s reggelre hazatért otthonába, ahol megkezdődött az osztalkodás. A lopott ruhaneműt és egyéb tárgyat a czigányasszonyok árusították el. Amit Stajerbán loptak az egy-két nap múlva már Horvátországban talált gazdát s viszont. Az ily elárulásnál már gondja volt a czigányasszonyok, hogy ismét alkalmas prédát lessen ki, amit az otthon nyugdíj férfiaknak tudomására adtak, kik pihent erőlték látást ismét az új munkálód. Sőt még a czigánygyerekeknek is kijutott a szereplől, ezek voltak a legzavarosabb örök, fakón s alkalmas helyeken lestek a közel-dökre s azt k a hirt a lent laborozó bandának; így jutott a munkáló örege-aprajának Nagy fehérlősség éri az orgadzsákat, kik nélkül a garazdálkodó haramiák vajmi kevesre mehettek volna, sőt nem egyszer nemcsak a lopott portékát, de még a tolvajt is is elröjtették a kutató csendőrök elől. Amig ilyen jó mudarak lesznek, addig nehézsé és garazdálkodásnak elejt remni De viszont meg kell említenünk, hogy az ilyen nagyobbserű kutatások s elfogásoknál a fána mindenféle valótlán híreket is költ, melyeknek természetesen semmi alapjuk sinc, légből kapott szörny szülmenyek.

Megzömeten a lefoglalt czigányesereget is, melynek a helybeli városban volt tanyája. Itt láthatja a szemlélő a bünt a bűnhöz láncolva, a rablógylkos a tolvajjal, betörő az orgadzsával egy lánczou és ezek a bünyös arczok vajmi kellemetlen benyamást tettek az emberre. Hol van az az idő a midőn ezek is becsületes munkával kerest betevő falatukat! Ideje volna a czigánykerést is megoldani. r. l.

— **A fillozera jelenlétének a biztos jelei a követhetők:** A megtámadott tőkék levelei sárgulni kezdnek, a levelek széleibe esavardottak és idő előtt hullanak le. Az ilyen tőkék már a jövő évben igen rövid gyenge hajtásokat hoznak, ha termes van is rajta, a firtők aprók maradnak, tökéletlenül érnek meg s a bogycók áltáltszó színek. Feltűnő en a szőlőben a köralakú foltok, melyek onnan származnak, hogy a fillozera minden irányban sugáralakban terjed szét, továbbá a megtámadott tőkék fejlődésében visszamaradván, sárga levelzetűek s a még ép szőlőtől teljesen elütök fognak lenni Ha egy ilyen megtámadott gyökereit megkitünk, annak hajszal gyökerei tele vannak módosításokkal, a mely vese-alaku kidurodások a rovar szúrása következtében támadnak; ezen dudorodások rövid idő múlva rothadásnak indulnak s rájuk a fillozerek a még ép gyökerekre vándorolnak át. x

— **Folyó hó** 11-én volt Perlak város valamint a vidék előkellőségének ana ünnepléses buncustély, melyen Götz Ferencz szeretett jársbirója, sokaknak barátja, buncustélyt el szívtatósan

— **A mult** htfőn megtört országos vásár elég látogatott volt. Minden vidékről voltak árusítók és vevők. A marhavására felhajtott 961 drb. szarvasmarha, eladatott 384 drb.

— **Elismerés.** A muraszombati főszolgabíró Sándor László m. kir. csendőrhadnagyal, a járás területén fáradsággal és ügybuzasággal folytatott nyomozásáért oly ajánlattal terjesztette a felsőbbég elé, hogy a hadnagyról megfelelő elismerésben részesítsék.

— **Balázsolás.** Zigróczy Tivadar szombathelyi elemi iskolai igazgató hosszas szenvedés után, elhunyt. Bába hattyaira!

tölt gyenge cipővel járálkczunk alig vagyunk képesek előlittok ezen laplalek mellől-t fentartott. Egy orvos barátját meggyőzte ezen állításának valódságáról, a menyében erős egészséges elhat 40 napon át rozslang és finom buzasiból állított kenyereit laplaltak és deczara annak, hogy kellő mennyiségű tiszta vizet is kapott, ezen erős egészséges állat ezen laplalektől 41-ik napon elhullott.

A legobb beteg egy ellen a leghathatósabb gyógyszernak jelzi a rövid ideig való hármasot fűbni sétálást és kiválóan egészségesnek tartja a meztőlálal való járást. A meleg vízbni fűrdést teljesen elítéli, s már a esecsemők fejlődésére nézve is nagyon üdvsésem találja, ha azok napjában legalább egyszer hideg vízbe mártatunk és azután meleg ruhába bepaloyatunk. Felöltöttek és nagyobb gyermekeknek melgen ajánlja a nagyon hideg vízbni fűrdést, azonban az ily fűrdésnek csak legfeljebb néhány perczig szabad tartania, mint a béka alabukik, kijön a vízből, felöltözik gyorsan és fokozott léptekkel sétál el.

Nem lehet ezélla ezen közleménynek ily szék keretében ezen kiváló férfiú felolvasásával tovább foglalkozni és az általa ajánlaltaknak fűdvs voltáról többet írni, eléggé bizonyítja ezen nagygyerű, embertársainak üdvét melegen szívén hordó, igaz keresztény szeretetűl áhatott femberbarát azon tényre, hogy sikerült neki felolvasásával máris akkora alaminást gyűjtöni, melyből felajánlja, — a hol lelkipásztorkodók — szegény beteg gyermekek számára kóródat építtetett, hol évenként szántalan beteg gyermek díjtalanul részesül a legobb ellátásban és orvosi gyógykezelésben, melynek ő nemcsak éber érer, hanem személyes befolyásával is igyekezik az általa alkalmazott okleveles orvosokkal az ő módszer szerinti gyógykezelés és étkezési rendszer által öket az életnek mgmenteni s szántalan példákat hoz fel gyógykezelésének fűdvs volta mellett és elérte azon elégetélt, hogy hála az emberiség józánabb részének, ma már több helyen vannak Keupp S. utmutatásai szerint berendezett gyógyintézetek, melyek működése a lehető legáldásosabb az emberiségére nézve s nem egy köszöni neki életbenmaradását.

Nagyon kívánatos volna, ha ezen nagygyerű papnak, ki híveinek igazán Krisztus szerinti jó pásztora, példáját hazánk minden szép és nemesért lelkesedni tudó papására is követné, annyival is inkább, mert utmutatásul nagyon könnyen megszerzethetik maguknak Keupp S. ösbényi „Vizogyászatom” (Meine Wassercur) és „Igy kell élnetek” (So soll ihr leben) című műveit, melyek édes anyai nyelvről is lefordították és bármely jövenű könyvkereskedőnél megkaphatók.

A régi spártaiak ifjakat az öregek iránti tisztelekre oktatták s midőn egy athéni Spártában létekor egy nyilvános színházon jelen lévő, meglepetés láttá, hogy valahányszor egy tisztes örege az arenába lép, az ifjuság tisztelele jelelll helyeiről felemelkedik; meglepetve szemlélté ezen többször ismételő jelenséget, s midőn megértette annak indító okát, nagy bölcsen jegyezte meg: „Az atheneinek nagyon is jól tudják, hogy az agorkort tisztelni kell, de a spártaiak azt még felírta meg is eszelekszik.” Így vagyunk mi a Keuppféle rendszerrel és annak szamaritánus szokásaival is. HEILMANN K.

Azok a szigoru tekintetű, nagybajszu katonáruk bezeg meg fogják öt morera tanítani s a fejébe verik majd neki, hogy mi az a regula!

Az édes anyának meglejtentek ugyan az ilyenkor szokásos könyvek a szemébe, de mintán András gazda megmagyarázta neki, hogy Jánost nem viszik ám tul az operéntál, hanem csak a község határára, oda a szomszédos nagy városba, megszint sírni s a berukkoláskor is nyugodtan becsátá utnak fiát.

Katonáéknál aztán el is kezdtek Jánoson a furást-faragást s ugy látszott, nem minden siker nélkül; mert pár hónap multán már azon kíválsztottak közé került, kiket csillagokkal szándékoztak a fölbevalók kiűntetni.

A dolgok rendes folyását megzavarta azonban egy közbejött váratlan esemény, András gazda halála, mely oly hírtelen történt, hogy a haza siető János már csak édes atyjának hűlt teteméire borulhatott.

Ha igaz azután az, hogy ally észrevehető módosulások okozzák az élet változásait, egy bizonyára ez esetnek nagy változást kelle maga után vonni János életében. És valóban vont is.

A legelső is az volt, hogy megszint katoná lenni. Katonákéknál ugyanis, mint öregegy édes szülőjének egytlen fiat hazabocsátást, hogy otthon annak gyanóla legyen. Lett is volna, ha a második változás is azonnal nem mutatkozott volna, Ahig lépett azonban János a faluba, a régi cimborákok tiszteit mellől-termettek, köztük rossz szellemé Sarda Pált, s mitán sokkal könnyebb rantani, mint építeni: vissza is zökentettek csakhamar abba a kerékgyátsába, melyből a katonáélet előbb egy rövid időre kiemelte.

Dologkerülés, könnyelmű élet lett újra enyere, melyről, hogy a korona se hiányozzék, édes jó

— **A Marszobantatárjás tanítók tavaszi üléset** május 14-én B. Ithyanon tartotta meg. A tagok közül alig hiányzott egy-egy, csaknem teljes számban jelen voltak, ami csakis az egyesület élettelősége s a kölcsönös kartársi tisztelet jele.

— **A képviselőháznak** május 14-én tartott ülésnek két kiemelkedő mozzanata volt. Első a valuta rendezésre vonatkozó törvényjavaslat benyújtása Wekerle Sándor pénzügyminiszter által. A másik mozzanat volt Szapary Gyula gróf miniszterelnök előterjesztése a koronázási jubileum tárgyában. A miniszterelnök egyáltalán tudatta, hogy a király Ö. bérege a mai napig alkalommal június 6-án Budapestre érkezik és az ünnepségek alatt a fővárosban marad.

— **Az urdombi** áll. isk. tanulói közt kitört a vörheny betegsége, mert a betegség az iskolát három hétre bezárta.

— **Tudaválto** a marszobantái gazd. főiskolát tagjai számára szőlőszőlőben járó időjárásnak az idei termést illetően nem éppen rózsás reményekre jogosít — az ősziek különösen a rozok igen megrikulva, általában gyenge termést ígérnek, s az is áll, hogy a még mindig kedvezőtlen időjárás a kellő felbélővé képesítésként nem váltik előnyökre. Egy és ugyanazon napon a levegőknek 20–22 fokról 10–8 fokra való lehűlése nagyon is gyakori és eltekintve azon körülménytől, hogy ez a vegetációnak általában kárára van, mállán félni lehet, hogy ily gyors hő-változás mellett a jégverések gyakoriak lesznek. Nem vagyunk azon helyzetben, hogy a jövő irtó-
leg biztosan mondhatnánk, de úgy vagyunk meggyőződve, hogy a körültekintő gazda teljesen normális időjárás mellett is, saját jól felgondolt érdekében jár el akkor, amidőn elemi csapadék ellen a ma rendelkezésre álló eszközökkel védekezik; és azért melegen ajánljuk gazdatársainknak, hogy különösen a f. évi terményeinknek jég elleni biztosítását el ne mulasztják. Ezzel kapcsolatban egyáltalán figyelembe ajánljuk a vállalk. szerződéses viszonyban álló első magyar általános biztosító társaságot, melynek az egyesületi tagok 6 százalékos engedményt élveznek. — A szőlőpenész (peronospora viticola) ellen való védekezés elő-
időszaka lassanként elérkezett figyelemzetülki 1. tagtársainkat, hogy a szükséges perméző gépek beszerzését készséggel teljesítjük. Készüljöt rak-táron tartunk Meixner Matyás táskereskedésben és abból bármilyen mennyiséggel szívesen szolgálunk — ára 30 kr. kilogrammonként. A mennyi-
ben volnának olyanok, a kik azurinnal kísérletet ohajtanak tenni, úgy a kívántató mennyiség meg-
rendelését szívesen teljesítjük. A perméző gépek használatát s a különféle oldatok készítését mód-
ját, tárgyaló utasítást az egyesület titkára bárki-
nk szívesen megküldi. — Különösen a kis bir-
tokos gazdatársaink figyelemmel hívjuk fel az erdélyi gazdasági egyesület könyvtárú vállalatára. Az 5-ik évfolyamban a következő négy füzet fog megjelenni: 1) A vörös lóher természetése; 2) Gyümölcs értékesítés; 3) Gazdaságok berendezése; 4) A gazda jogügyi tanácsadója. A négy füzet előfizetésára 80 kr. Előfizetés pénzeket elfogad az erdélyi gazdasági egyesület könyvtárú vállalatára Kolozsvár — de szívesen elfogadja s teljesíti a megrendelést egyesületünk titkára hivatala. Végül kérjük a m. t. tagokat, hogy tagdíjajukat mielőbb befizessék!

— **A vaskoronái** állami elleni népis-
kolához Szlovák Ilona k. n. nevezetűk ki Kassáról.

— **A peronospora és az Eclair per-
metező.** Most, hogy közbizalom a vékezés ideje
köteltség-zerüleg, felhívjuk egyesületünk tagjai s
Magyarország szőlőtermelőinek figyelmét a szőlő-
penésze (Peronospora viticola), mely az elmúlt
évi bortelemelősségek zertura redukálta. Mint
tavaly úgy ez idén is feltétlenül számítanak nek
szőlők ez ádáz ellenségére, ne rigusok ak magu-
kat könnyelmű álmok s hín reményekkel, mert a
peronospora Magyarországon ép oly állandó vész,
mint a filoxéra s ha nem védekezünk ellene
kell érlelyen ép oly veszélyes is Szer-nese,
hogy csak kezünkkel kell kinyújtáunk s megla-
lájuk a biztos védekezési módot. A perono-
spórával eredményesül küzdehünk meg a permeté-
zéses utján. Hogy mi az a permetező? azt hisz-
szük, hogy e fogalommal ma már az országban
mindenki tisztában van, annyiszor léntünk azt mi
s annyiszor használtattuk azt a napisját. Ezentúl
csak az eddig legjobb s legelőbb perméző
eszközre ohajjuk a szőlő-gazda figyelmét irányít-
ni, nem a mi állandó olvasóközönségünkét, mert
az már rég tisztában van e dologgal, de a többi
gazdák, akik szaklap híán eddig szakszerű taná-
csokhoz nem juthattak. E perméző készülék a
Vernor-1-féle Eclair rézpumpos perméző,
mely eddig még minden kiállítás és versenyen
az első díjat vette el. A permézőt, mely tavaly
24 főt völt, ma a „Borászati Lapok” utján 20
frtért beszerezhető s így nemcsak a legjobb, de a
legelőbb perméző is.

— **A koronázási jubileum** rövid idő
alatt oly általánosan fejlődött, hogy annak az
egész nemzet részvételével való imponáns meg-
ünneplése immár biztosítottak tekinthető. Kül-

dötségek, testületek és magánosok is tömegesen
fogtak ez alkalommal felülmúlni a fővárosba,
hogy az ünnepségekben részt vegyenek, vagy ana-
kak szemlélő legyenek. Bizonyára fel fogják szá-
málni a kedvező alkalommal való nyilvánulást, hogy
szerepet fővárosunk újabb fejlődésével, a tudomá-
ny, művészet, ipar és kereskedelem nevelésé-
sével megismerkedjenek. Ez alkalommal buda-
pesti levelezők felhívja a figyelmét egy elő-
irányú kiállításra; Kertész Tóder Dorottyán-
ca 1. szám alatti árúházára, hol a hazai ipar termé-
kei mellett egy a nyugati, mint a keleti műipar
egy gardng tárházai találjuk, mely nemcsak el-
dehaza hanem a külföldön is ritkítja párját. E tár-
lat sokaságából csupán egyhányat kívánunk itt
beutalni a változatos és jótunós árak el-
lusztrálásán. Példán: indiai hintaúgy fak közé
egy szobába 450–20 frt, laposan összetekelt
szék (sétabot) 270 frt, japán napernyők 50 kr-
tól, kerti legyekék 10 krtól felfelé, kuglibábok
kemény gyertyánfából 250 frt, ligum sanetum
golyók 1.15–3 frt, orosz kugliból egész készlet
350 frt, Flambert puskák 7–20 frt, celtábilak
kíngró bohóczok 2–8 frt, új vacum pisztolyok
a csellővel begyakorlására 150 frt, horgászó esz-
közők 10–80 frt, horgászó botok 1–15 frt, rák-
fogó haló 1–20 frt, kettős vírócsészlet 2350 frt,
lejes tornakészlet 850 frt, tornacipő 250 frt,
tornagyulók 30 kr., gumihinta 3–10 frt, velle-
cepiző 8–14 frt, gyümölkabók 15 krtól, karika-
jék 12 pár 160 frt, Croquet-játék 9–20 frt,
Lawa Tennis teljes 42–100 frt, (abdák, raket-
tek külön is) Foll-hals orosz marháórel bevont
angol labda 7 frt, toll-labda 15–20 kr, úzó hozzá
egy pár 150–2 frt, úgró-zsírónó 30–50 kr, úzó
ővek 5–7 frt, nit koffer és kezi táska 240–15
frt, tolett tekeres 6 frt, borotválkozó készlet an-
gól kessel 7 frt, szoborvozev 4 frt, hegyász-
pó 115 frt, védőpárhárból 40 frt, fegyvből bór-
tokban 140 frt, turista táska vízhatlan 280–
650 frt, zsebjegyzet utasok, turisták részére
25 kr. íróírónak készlet 1 frt, divatos sétabotok
70 krtól 10 frt, női bőrvék 1 fttől, tolett
szappanok és illatszerek, szines lampiónok nyári
ünnepségekhez 15–60 kr, papír-léghajók 50 krtól
Czoranant szállórnyó új nyári játék 50 kr,
megnesium faklya 120 frt, stb. Veleki megren-
delések gyorsan és pontosan eszközöltetnek s a
megnem felett tárgyat a csög készsággel kise-
relti; minden megrendeléshez az ílet 30 éves
jubileumára készült sensatiós négy képs árjegy-
es is mellékeltek. A koronázási jubileumra
f-íranduló közönségnek melegen ajánljuk, hogy
el mulasztják e valóban páratlan gazdaságú mű-
ipari árúházat meglátogatni.

Vegyes rövid hírek.

— A megyébi, **Albrecht Saluator** filozófus és fáneges
névőre Karolina Maria főhercegné, Bombales grófné ud-
varhölgye és báró Warkitschnek utvármester kíséretben
ho 11-én d. u 2 órákor magas látogatásukkal szeren-
csellettek a szombathelyi árúházát. — **A tarcsai győztrifid**
megnyitása mult vasárnap volt. — **Czuppan Juliana** já-
nosnázai lakos megölelte az anyját. — **Köröndben** az
evangélikus iskola növendékei között a vörheny ütött ki.
— **A székelyi kórosmoron** nem pár óra elmszavár tén-
eteli mutatkozott május 14-én meglátott. Szat-Gothárd
s meghívta ismerőseit egy Brass-bankot. A szegény em-
ber állapota általános részvetel kelt, anyórá csak meg-
nyélés miatt áll. — **A sala-egyesület** rendkapitány régtóra
közög egy szövetkezetet, mely hánis okmányok gyártásával
foglalkozik, a handa fejáról Graf Jakabról meglátják,
hogy Szombathelyre jött s ott el is fogtak.

— **A hazahól.** A koronázási jubileum ünnepségeinek
fényesebb felőre az egész országban nagy számban elő-
készítettek voltak. — **A Nagy-Károlyi** társaságú háló-
zást és irány-nyomjelzés közgazdasági bejárása május 3-án
megőrtött. Eddig 22 telefon-állomás van bejelente. —
Balog Árpád szántársulata Sármegyei jog pártolásban része-
sült, innen Szent-Gothárdra mentek. — **Bikarügyben**
örkösnyar vihar dühögött, melyet felhőszakadás s jégeső
követett. — **Az 1898-ban** forgalmom kívül helyezett, 1892.
január 1. kelől egy forintos állományjéket csak 1892-ik
évi június 30-ig váltják be.

Nyers batselyem szövetet,

egész öltönyre
fél 50 krtól (kiváratra jobb fajtájú is) Hennberg G. (cs. ki-
er. udvari szíllító) selymgyára Zürichben, postabér- és
vámmentesen. Mintak postafordítvány küldetnek. Szávjába
cizmett levelekre 10 kros bőlyeg ragasztandó.

— **Glória-szejmet** 120 cm. szélességben, por-
és esőköpenyeket, valamint zubbonyokra alkalmasat metero-
kúti 2 frt 50 krtól. — 5

Apró cikkek.

Jeles külföldi egyének eszmái az állatokról és az
állatvédőlenről.

Azt tartom eszes lények első tulajdonsága-
nak: humanusnak kell lennie. **Nagy Frigyes**
Nem tökéletes civilizáltság az, mely lénynek
néma és tehetetlen természetényeit kizárja az em-
bernek könyörületeből. **Victoria, angol királyné.**

Azon férfi, ki a galamblovész-t boldogtalan
játékának helyettesítésére eszközt talalt, kiváló
elismerést érdemel. **Filmós császár.**

Sok kegyetlenségét követnek el az állatokon.
Ez ellen tenni s a könyörületeséggel kellene kell.
Gyermekeimre aképp irakodom hátul, hogy erős
szívüket az állatokkal szemben is megőrizték —
mi, a király ház tagjai, egytől-egyik hívei va-
gyunk az állatvédelemnek. — Ez is azon néz-
tben

valyok, hogy az, aki állatokat kínoz, nem jó
ember s nem fog visszaradni embertársai ellen
íránnyól büntetettől sem.

Király Lajos, foh-vezeg, a bécsi egys. védnöke.
A niveltés al-óbb lokau levő népek, leg-
jellezőbb bűne az állatok iránti kegyetlenség.
Amely népnél ez feltalálható, annak ezt biztos
jeléről tekinthetjük a tudatlanság s durvaságunk,
amely tulajdonságokból még a pompa, a „nemese-
ség” külső jel-ese nem palástolhatnak el. Az állat-
ok iránti kegyetlenség megkönyíti a szívet,
emberek iránt s valóán niveltetésre ösztö-
ner. **Humbold Sándor.**

Jó és nemese emberre nézte u-nemnek a fele-
barátja iránti szeretet szent kötelesség, hanem a
könyörület oklatan természetnyek iránt is.
Newton.

Mintán sok éven át az állatkínzás megszü-
ntetése egyeben főlem feltehetőleg működött, az
utóbbi időben arról győződtem meg, hogy az
állatkínzás tulajonyo-zámu esetei a most divó
vágási módból erednek. Azért kérem-kérem tör-
vényhozóinkat, közgazdasági és közügyi tisztvisel-
őinket, papjaink- és tanítóinkat, írónk és újság-
szerkesztőinket, valamint minden embert, akinek
befolyása van polgártársai eszekeleteire, hogy az
állatvédő egyesületeket a vágásnál előforduló fő-
léleges állatkínzás megszüntetésére irányuló tö-
rékéseken támogassák.

Épiss Melena, báró Schwarzczné.
Ki megengedi, hogy gyermekei állatkínzá-
sokkal gyönyörködjenek, az már is megengedi,
hogy a gonoszoktól lajtörjan az első lépést tegyék.

Rótkó, a turini állatvédő egyesület elnöke.
Middő az állatokat a kegyetlenség és durva-
ság elől óltalmába vesszük, a civilizáció halá-
dásán dolgoznak. **Gróf Arvidbanne.**

Az élve bunczelások (vivisektion) gyilkossá-
gok, melyek tudományos név mögé bujnak.

Scott Walter.
Oly egyesületek, melyek az állatokkal való
jobb bánásmódot tűzik ki feladatukú, a tömegre
nemessülő hatnak s mindenki, aki az állatokat
elv s meggyőződésből jó bánásmódban részesíti,
bizonyára embertársait szemben sem ragadtatja
el usagát sértelmének. Ellenben fordítva azt lát-
juk, hogy az állatokkal való szívtelen bánásmó
a jellemre is hat, a kedélyt eltonpitja s végre
könnyen embertársával való durva bánásmódra
viszi az embert.

Schmarda Lajos, tanár.
Az állatvédő-egyesületek kötelesek a legna-
gyobb erőfeszítéssel megakadályozni, hogy az
ember az állatoknak ördögé legyen, mert ezen
egyesületek első feladata az emberi méltóság ápo-
lása. **Dr. jur. Hönigsberg.**

Amny bizonyos, hogy az ember előbb s más
utou nem lény embertársai iránt irgalmas, mig az
állatok irányában nem lett azaz. **Goltz Bogumil.**

Az állatkínzó — legyenek azok urak vagy
szolgák, lovasuti vagy postaköcsisok, nézszerzők,
vadászok vagy orvosok, szolgálok vagy természet-
buvárok — a világ atkai. **Scheitlin Péter, tanár.**

A valódi kulturának alapköve: az állatvé-
delem. **Kühmann J. F. C.**

Elmúlt az idő, melyben az állatokat, mint
lelk-telen mozgó automákat állították szembe a
szabadággal felruházott emberrel. Az állatok lé-
lének belatöbb meggyőződése, nyelvük s eszeke-
leteik indító okainak tanulmányozása azt deri-
tetts ki, hogy embertől kezdve a legmagasabb
rendű állatok során le a legalsóbb rendűekig
szellemi tehetségek tekintetében csak fokozatbeli
s nem pedig lényeges különbség áll fann.

Hartmann Ede.
A munka terhe alatt nyögő természetny fá-
radtság életét megkönymiteni szent kötelesség,
de őrműködő feladata is minden embernek, ki a
mennyei atyja példájára irgalmat szeret gyakor-
olni. Mend meg nekem, mikép bánás az állatokkal
megmondom neked, ki s milyen vagy.

Knott Emil, telkész.

Irodalom.

— **Olcsó könyvek a gyermeknek.** A magyar gyer-
mek és ifjúsági irodalom az utóbbi években irrendesen
fejlődött ugyan, de tény, hogy mindig a nagyobbára
sejletes és rossz magyarsággal fordított idegen termékek
domináltak. Irónk több ma már többen kedvelő és hira-
tottsággal művelik a gyermekirodalmat, de a tanfaternek
szőlők még mindig nem lehetnek megelégedve, mert az
eredeti és jó magyar gyermek könyvekben is a képek ron-
yos idegen szerzők és a mi nem műlősek, ezek a köny-
vek oly drágák, hogy csak módosabb szülők szerzethetik
meg, azok is csak úgy karácsony tájéknál vásárolnak meg
egy-kettőt. A nagyk részére — úgy az intelligens osztá-
ly, mint a nép számára vannak olcsó vállalatnak, csak
a gyermekvilág részére nincs. A szegény gyermeknek meg
kell előgádni az olvasókönyvnek több-kevesebb jó, na-
gyobbára minden lélek nélkül való száraz olvasmányával.

Azok a szép mesék, történetek, versok, melyek a nepszám-
ban kiállított, méregártalmas könyvekben vannak, rájuk nézve
nem lehetnek. Erdésiek, hogy ezen a nagy bizony egy
vidéki könyvkereskedő kíván segíteni. Bergrer Miksa
máramarosszigeti könyvkereskedő ugyanis egy olcsó gyer-
mekkönyvtár kiadására vállalkozott s ennek a szerkesztésé-
re Bnaded Elekot nyerte meg. A vállalat címe „Kis
Könyvtár” lesz, arkipz közzépsé indult meg, egyszerű 4
füzetet. Minden hónapban négy-négy füzet jelen meg s
egy füzet ára 12 kr. lesz. A füzetek terjedelme 4–5 ívire
tehát 63–69 oldalra van tervezve s főválaty jönnek egész
fuzetét betöltő nagyobb előszóval, történeti korrajzok
stb. Az első négy füzetet Jókai Mór, Bnaded Elek, Gyal

